

11/96

95

ORUÇ

Yazan: («Hak yolunda » yayınları)

Çeviren: İsmail Bendi derya

TLF: 822244-822374-821159
TLX: 282080 BSA.T. IR
İsteme Adresi: PK: 15815-1361
Yayın: Bî'sal kurum - Beynelmîlîl İtibar Bütce
1408
Basım Tarihi: Ocak-1988-Cemadivelevvel H.
Çeviren: İsmail Bendi derya
Yazan: ORUÇ

ORUÇ

الصوم
ترجم من الفارسيه الى التركي الاسطنبولي

ORUÇ

Yazan: Hak yolunda müessesesi. Te'lif heyeti.

Çeyiren: İsmail Bendiderya

Basım Tarihi: Ocak-1988-Cemadiyelevvel H-1408

Yayın: Bi'sat kurumu - Beynelmilel irtibat Bürosu

İsteme Adresi: PK: 15815-1361

TLX: 282080 BSAT. IR

TLF: 822244-822374-821159

Bismillahirrahmanirrahiym

«Allah Teala şöyle buyurmuştur: Oruç, bana hastır ve ben onun ödülüyüm.» (1)

(Imam Sâdık (SA) konuşmalarından)

«Andolsun güne ve ışığına; ondan ışık aldığı, ardına düşüp seyrettiği zaman aya ve ışığı zaman güne, ve kapladığı zaman geceye, ve göğe onu kurana, ve yere ve onu döşeyene, ve cana ve âzasını düzüp koşana, derken ona kötülüğünü de, çekinmesini de ilham etmiştir, andolsun ki kim özünü (canını) iyice temizlemişse kurtulmuştur, muradına ermiştir, ve andolsun ki kim, özünü kirletmiş ve kötülüğe gömmüşse ziyana girmiştir.» (2)

İslamda insanın en gerekli ve en önemli görevi, Tanrı tanıma -Allah'ı tanıma ışığında kendini yetiştirme ve «öz» ünü kurmadır. Müslüman kendi özünü,

«gerektiği» gibi düzeltmeli ve kurmalıdır; istek ve arzularının «gönlünce» değil. İslam, bu «gerekliği» müslümana öğreten bir okuldur. Kendi usul ve kurallarıyla onu ancak insanlık makamına layık olan bir «böylesine oluş»a doğru yönlendirir.

İslamın kutsal kuralları ve ona hayat veren hükümlerinin toplamı, insanın aşığılık cismî ve hayvani isteklerin tuzağından kurtulmasını amaçlar. Çünkü insanoğlunun azap içindeki canı şehvet, arzu, bağımlılıklar ve benzeri yeryüzü isteklerinden kurtulamadıkça Hakk'a yakın olmanın yüceliklerine ve göğün ulvî yüksekliklerine kanat çırpamaz, ağıp gidemez.

İslam kendisine uyanları; hayatın her safhasında, istek ve arzuların onca keşmekeşi arasında işte bu hayvani bağımlılıklardan kopmaya, nefsin esaretinden kurtulmaya çağırır. Ve islam kuralları her alanda müslümanı bu yüce amaca doğru götürür.

Biz müslümanlar sadece sözde değil, amelde de gerçekten islama uyarsak ve bu semâvî düsturların emirlerine olduğu ve gerektiği gibi itaat edersek Selmanlar, Ebuzerler, Mikdadlar, Ammarlar ve bu gruptan olan daha nice müslmanlar gibi kesinlikle insan maneviyatının yüceliklerinin doruk noktasına ulaşıyoruz. Ve kendi çağlarının gerçek müslümanları olan insan tarihinin bu namlı isimlerinin insanlığın tüm boyutlarında bizzat birer önder ve örnek olduklarını biliyoruz. Dürüstlük ve samimiyette pınardan fıskıran su gibi berrak ve temiz, sorunlarla ve sapıklıklarla mücadelede dağ gibi yılmaz ve dayanıklı, bilgi ve düşünce alanında okyanuslar gibi derin ve dalga dolu,

yüksek görüşlülük ve Allah'tan başkasına ihtiyaç-duymama alanında gök kadar yüce ve uluydular.

Evet... İslam kanunları kolaylık ve tatlılıkta cila gibidir, müslümanın canını parlatır. Canı yere yapıştırıp dünyevi kılan, toplumu güçsüz ve sapmış bir hale getiren her şeye karşı, kesin zafer kazandıracak olan bir silahtır. İslam eğitim sistemi servetin gözkamaştırıcılığını insanın gözünde değersizleştirir ve ölümün heybetini insanın düşüncesinden çekip alverir. Gerçekten pek şaşırtıcıdır; her canlının damağında en acı tadı bırakan ölüm şerbeti, müslümanın iman damağında lezzetli oluvermektedir. Ve güçsüz, yağmalanmış ve esir olmuş bir milletin islam ve şehadete dayanarak tekbir haykırılarıyla tüm dünyaya nasıl başkaldırdığını ve dünya emperyalistlerinin tatlı hülyalarını nasıl bir kabus haline getirdiğini hepimiz gördük. Öyle ki sonsuza kadar dünyayı yağmalayabileceğini sanan emperyalistler, bu gerçek karşısında hayretten donakalmış ve neye uğradıklarını halâ anlayamamışlardır!

Benlik duygusu, kedine aşırı bağlanma, heves ve zevk peşinde koşma, yeme - içme şehvetlerin tatminine kapılma gibi şeyler; insanları değersizleştiren ve sürünmelerine yol açan çeşitli bağlardır. Bu tür bağımlılıklar insanı alçaltır, hayvanlığın en aşağı derecelerine kadar düşürür insanı... İslam, tüm kural ve kanunlarıyla her şeyden çok bu bağları parçalayan ve «can» ları kurtarıp özgür kılan bir özelliğe sahiptir.

Oruç, islam dininin «insan yapıcı» «insanoğlunu insanlaştırıcı» hükümlerinden biridir. Diğer ilahi

hükümlerde olduğu gibi onun da tüm yararlarını bilmek ve tam felsefesini anlamak, normal bir insan için imkânsızdır. İnsanoğlunun sınırlı bilgisi tüm gizli sırları açmaya ve meçhulleri öğrenmeye muktedir değildir. Ancak bu bilgi, bir gün insanın, islam hükümlerinin gelmesini sağlayacak kadar mükemmelleşebilir.

O halde ilahi bir hükmün felsefesini bilmeme, bizi o hükmü uygulamaktan ve itaat etmekten alakoyunmalı, isyan etmemize neden olmamalıdır. Çünkü bu körükörüne bir itaat değil, bilgi ve emin olmaya dayanan bir kabullenıştır.

Zira müslüman, tüm evrenin yaratıcısı olan Allah'ın herşeyi bildiğini ve her şeyden haberdar olduğunu bilir. O'nun yüce varlığında, bizim yapacaklarımızdan yararlanmasına ve yaptıklarımıza ihtiyaç duymasına ya da zarar edeceğinden korkmasına neden olacak bir noksanlık ve muhtaçlık olmadığını da bilir. Sevgili Allah, hayrın özüdür; kulları için ancak hayır ve mutluluk düşünür. O halde bir şeyi emrediyorsa onda bizim için mutluluk ve hayır vardır, yüceliş ve mükemmellik vardır. Aynı şekilde, yasakladığı herşey de bizim için zarar verici olup, maddi ve manevi çıkarlarımızı ters düşen şeylerdir.

Ayrıca islamın yasakladığı ve emerettiği şeylerin felsefesini tam olarak bilmesek de - zarar ve yararlarını kısaca ve özetlede olsa apaçık bir şekilde bilmekteyiz. İslam Allah'a tapmayı, hayır ve adaleti, başkalarına iyilik ve iffeti; baba, anne, eş ve benzeri yakınlarla yardımda bulunup ihsan etmeyi; gayret ve çalışkanlık

ve doğruluğu; vefa ve tekrenkliliği; namaz, oruç, infak, hac, cihad... vs. yi emreder. Puta tapıcılığı; kötülük, zulüm, fuhuş ve halkın kötülüğünü istemeyi; anne, baba ve yakınlarla kötü davranmayı; gevşeklik ve tembelliği; yalan, eziyet ve nifâkı; içki, kumar ve zinayı; servet toplama ve dünya malına kapılmayı; toplum ve toplumda gelişen olaylara karşı kayıtsız kalmayı ve düşmanlar karşısında zilleti kabul edip teslim olmayı... vs. yasaklamıştır. Saydığımız bunca yasağın zararlarından ve yapılması emredilen bunca şeyin yararlarından aklı başında olan kim şüpheye kapılabilir?! Bu kuralların herbirinin felsefesini tek tek ve tam olarak bilmiyor olsa bile, hangi akıllı kişi bunlardan şüphe edebilir?!

O halde bir hükmün felsefesini doyurucu miktarda ya da tam olarak bilmemek, o hükmü uygulamamanız için asla bir bahane olamaz. Çünkü bizim Allah Teala'ya itaat edişimiz öz kulluk değildir; buna tam kulluk denemez; Çünkü bizim kulluğumuz bile «O'nun bilgi, ilim, sevgi, iyilik isteme, mükemmellik ve müstağniliğini bilişimiz ve «O»nu bu özellikleriyle tanıyışımızdan kaynaklanmaktadır, O'nun adı adların en azizi, en yüce ve en ulusudur.

Bütün bunlara ek olarak şunu da söylemek gerekir ki islamın herhangi kurallarından birinin yarar veya zararlarından söz ederken bazı ham düşünceliler, işin ancak cismî veya sağlık, ya da daha ötesi, sosyal yönüne dikkat ederler sadece... Oysa ki bu kurallara uyma, yukarda sözü geçen görünürdeki yararları amaçlar ve Allah'ın rızası ve sırf «O» na itaat amacıyla

olmazsa; islamın en önde gelen amacı olan “Allaha kulluk «ve»«O’na teslim olma» amacına asla ulaşamayız. Bu nedendir ki oruç mutlaka Allah rızası için ve o yüce yaratıcıya yakınlık amacı ve niyetiyle tutulmalıdır. Bundan başka bir amaç yahut niyetle tutulan oruç bătıldır. Niyetsiz ve Allah rızası amacıyla tutulmayan bir oruç maddi yararlar sağlayabilir, ancak, bu durumda «insan yapıcı» bir ibadet olan orucun yapıcılığından ve ruhsal yararlarından söz etmek mümkün olmayacaktır. Müslüman, kendi teşhisine tapmamalı, sadece Allah’a teslim olmalıdır. Eğer Hakk’a teslim olarak islam hükümlerinin fesefesini araştırır ve bu yolda bunlardan bazılarını anlayabilirsek bunun çok daha yararlı ve üstün bir kazanç olacağı apaçıktır.

ORUCUN YARARLARI

Orucun sayısız ruhsal ve maddi faydaları vardır; Vücuda şifa verir, cana güç ve kudret kazandırır. İnsanı, cismanî rezilliklerden temizler; doğru ve yararlı fertler yaratmada, düzenli ve müreffeh bir toplum kurmada son derece etkilidir. Nefsin ıslahında ve arıtılmasında, İnsanın tek düze bir yaşamdan sıyrılmasında ve vücudun ihtiyaçlarını teminden başka şey düşünmeme hastalığından kurtulmasında çok önemli bir rolü vardır.

İnsanı mükemmelliğe doğru götüren orucun tıbbi ve sıhhi yararları, sayılmayacak kadar çoktur. Hemen hemen herkes tarafından az veya çok bilinen bu yararları tekrarlamaya ve hepsini açıklamaya gerek olmadığından biz burada bunların bazılarını özetle değinmekle yetineceğiz.

Mide ve sindirim sistemi, insanın en çok çalışan organlarındandır. Günde normal olarak üç defa yemek yenilmesi yoluyla alınan gıdaların hazmı, ayrımı, gerekli olanların emilmesi ve gereksiz olanların atılması için sindirim sistemi bütün gün boyunca durmadan çalışır. Oruç, bir yandan bu organların çabuk yıpranmasını engelleyerek onların dinlenip yeni güç kazanmalarını sağlarken diğer yandan sağlık açısından önemli tehlikelere yol açan birikmiş yağların eritilip dışarıya atılmasını ve azalmasını sağlar.

Bazı tembel ve gevşek kimselerin tam imanla olmasa da bari sıhhi yararlarını gözönünde bulundurarak bu kârlı farzı yerine getirmeleri ve ellerinden geldiğince onun çeşitli yararlarından faydalanabilmeleri için islami rivayetlerin bazılarında apaçık bir şekilde orucun cismi yararlarına da değinilmiş ve açıklanmıştır.

Bununla ilgili olarak değerli islam peygamberi «oruç tutun ki sağlam ve sıhhatli olasınız» buyurmuşlardır. (3)

Ayrıca değerli islam liderlerinden de bu konuda pek çok rivayet vardır: «Mide, insanın hastalıklarının evidir, yemekten perhiz etmek ise onun çaresi ve ilacıdır.» (4)

Oruçlu kişinin, gün boyunca tuttuğu orucu, iftardan sonra aşırı yiyerek telafi etmeye çalışmaması halinde bu sıhhi faydaların daha iyi elde edebileceği aşikardır. çünkü fazla yemek, sindirim sistemini alt-üst edecek zararlara yol açmaktadır.

Tıp biliminin gelişmesi sonucu bazı uzman doktor-

lar yeme ve içmeden perhiz edip oruçtutmanın, tedavi için en iyi metod olduğunu gözlemlemişlerdir. Bu konuda bir uzman şöyle demektedir: «Oruç aracılığıyla tedavi metodu öylesine mucizeler yaratmaktadır ki bu metodun kullanılması halinde pratik ve cerrahi tıp alanında birçok program ve metod değişikliğine yol açılacağı kesindir. Çünkü oruç, tıp bilimine yepyeniufuklar açmakta ve hastalıklarla mücadele alanında bu bilimin eline çok etkili bir silah vermektedir. Bu, çok değişik şekillerde kullanılabilen ve çeşitli hastalıkların tedavisini mümkün kılabilecek bir silah olup çeşitli hastalıklara neden olan birçok şeyle mücadele ve birçok hastalığı iyileştirme alanında pek olumlu sonuçlar vermiş, istenen amaca ulaşılmıştır. (5)

«Oruç yoluyla birçok hastalığı tedavi etmek ve iyileştirmek mümkündür. Ancak bunun için orta yolu bulmak ve dengeyi korumak gerekir. Başka deyişle iftar ve sahurda aşırı yemekten kesinlikle kaçınmalıdır.» (6)

Orucun tıbbi ve sıhhi yararları üzerine yapılan araştırmalar bu kadarla bitmiyor, bu konuda daha pek Çok ilginç incelemeler vardır. Bu konuda daha çok bilgi sahibi olmak isteyenler, bu dalda yazılan kitaplara başvurabilirler. (7)

Dar görüşlülerin zannettiklerinin tam tersine sağlam olan mükellefler için orucun hiç bir zararı yoktur. Oruç tutamayacak durumdaki hastalar ise islamın bu emrinden muaftırlar. Ayrıca şu da var ki bir hastanın oruç tutması halinde hastalığı ilerleyecekse ya da tuttuğu oruç onun hastalığının devam etmesine neden

olacaksa oruç tutmakla haram işlemiş olacağı gibi tuttuğu oruç Allah katında kabul değildir. Orucun kendisine zararlı olduğunu bilen birisi oruç tutmamalı, ancak tamamen iyileştikten sonra oruçlarının kazasını tutmalıdır.

Sağlıklı kimselerin bilmesi gerekir ki oruç kendileri için asla zararlı olmadığı gibi yukarda da söylediğimiz üzere vücut sağlığı için son derece yararlı bir ibadettir. Kendileri oruç tutmamakla yetinmeyip başkalarının da oruç tutmasını engelleyen ve orucun ülsere yol açtığını zanneden bazı mideperestlerin bu iddiaları tamamen geçersiz ve asılsızdır! Bu tür saçma yalanlar, tembel ve midelerinin esiri olan zavallıların tek bahaneleridir. Böyleleri, insanoğluna has olan azim ve irâdeden tamamen yoksundurlar.

«Oruç, midenin rahatlayıp dinlenmesini sağlar. Oruç halinde mide asidi, mide yerine safra tarafından etkisiz hale getirilir ve gastrit yahut ülser oluşmaz.» (8)

Dindar ve Allah'a yakın müslümanların büyük bir çoğunluğu, mübarek Ramazan ayında oruç tuttıkları halde bu hastalıktan hiçbir şikayetleri olmamaktadır. Ve oruç tutanlar arasında gastriti olanların sayısı, oruç tutmayanların sayısından daha çok değildir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi orucun cismî ve sıhhi faydaları inkâr edilemeyecek kadar çok ve açıktır, ancak; orucun en önemli yararları, onun sadece sağlık üzerindeki etkileri değildir. Ne yazık ki orucun faydaları üzerinde araştırma yapanlardan bazıları sadece onun bu yönüne dikkat etmişlerdir. Oysa orucun en önemli yararları onun manevi boyutuyla

ilgilidir. İnsanın kendisini hata ve kötülüklerden arıtması ve eğitip yetiştirmesi konusunda orucun manevi etkileri, cismî etkileriyle kıyaslanmayacak kadar değerli ve önemlidir. Kaldı ki sözkonusu tıbbi yararları bile aziz islam dininin asaletini göstermektedir. Çünkü bu fitri ve semavi kurallar bundan ondört asır önce Yüce Allah'tan başkası tarafından gerçekleştirilmesi mümkün olmayan bir kapsam ve derin görüşlülükle zamanın cahil Arap ortamında öylesine tesis edilmiştir ki çağımızın medeni tıp bilginleri kendi dallarında bunca ilerlemiş olmalarına rağmen her geçen gün onun bilim ve hikmetinin ancak küçük bir kısmını anlayabilmekte ve keşfetmektedirler.

Günahtan Koruyan Bir Unsur Olarak Oruç:

Oruç; özellikle oruç tutabilecek her mükellef müslümana farz olan mübarek Ramazan ayı orucu, takva, perhiz etme ruhunu yaratmada ve takviye etmede önemli rol oynayan bir unsurdur. Kur'an-ı Mecid, orucun bu büyük yararını «لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» cümle - siyle hatırlatır ve bu ibadeti, takva için önemli bir etken olarak görür.

Takva ve perhiz (çekinme) bir müslümanın kendini eğitmesinde, düzeltmesinde ve islami bir şahsiyet kazanmasında çok önemli rol oynar. İşte bu pek değerli sonuca ulaşabilmek içindir ki oruç ayında oruçlu olarak günahlardan sakınmak, ibadetlerin en iyisi olarak kabul edilmiştir.

Yüce peygamberimiz (SA) bir hutbesinde müslümanlara Ramazan ayının faziletlerini anlatıyordu. Hz. Ali'nin kendilerine «bu ayın en iyi ameli nedir?» diye

sorması üzerine şöyle buyurdular: «Günahlardan sakınmak ve çekinip perhiz etmek».(9)

Oruç tutan kimse, orucunun mükemmel olmasının yegâne şartı olan bu ilahi düsturu yerine getirmekle kendi özünde takva ruhunu canlandırmaktadır. Bu yararlı dikkat ve kontrol, mübarek Ramazan ayında ve oruç halinde çok daha kolaydır. Çünkü açlık, susuzluk ve oruçlu olmanın beraberinde getirdiği diğer kısıtlamalar, isyankâr olan hayvani içgüdüler ve arzuların yaktığı ateşi önemli ölçüde söndürmektedir. Hatta geçici olsa bile - akıl ve canın yakasını şehvetlerin pençesinden kurtararak oruçlu kimse için takva ve çekinmeye müsait bir eğitim ortamı hazırlar. Böylece bir ay boyunca devamlı tekrarlanan bu eğitim, deney ve sürekli kendini kontrol ediş sonucunda, günden gün sakınmasını sağlayacak bir «koruyucu güç» oluşur. Bunun tabii bir sonucu olarak da o insanda günah, kötülük ve yanlışlıklardan çekinme ve sakınma huyu, bir alışkanlık olarak köksalmaya ve giderek gelişmeye başlar. Bu bir aylık programın kendisine kazandırdığı tecrübe sonucu Ramazan ayından sonra da sözkonusu çekinme ve sakınmayı sürdürür. Böylece Kur'an ve masum islam liderlerinin tabiriyle insanın kerametinin ona bağlı olduğu «takva»nın yüce makamına sonsuza dek sahip olmak üzere erişebilmeyi başarır. (10)

İradenin Güç Kazanmasında Orucun Rolü

Şehvet ve içgüdülerin insan üzerindeki hakimiyeti, hakimiyetlerin en tehlikelisi olup insanı tamamen güçsüz ve esir bir hale getirir, alçaklık ve rezalete doğru çeker. İslamın «büyük Cihad» (Cihad-ı Ekber)

olarak adlandırdığı şehvetlerin sultasına karşı mücadele, yiğitçe ayak diremeyi ve şehvetlerin zorlayıcı gücü karşısında dağ gibi iradeyle dikilmeyi gerektirir.

Yemek ve içmekten imsak etmek ve bazı şeylerden sakınmak olan oruç, gerçekte insanın kendi benliğinin istekleriyle savaştırması, kendinden kaynaklanan içgüdülere karşı direnmesidir. Bunun defalarca tekrarlanması ve bu konuda sürekli insanın kendini eğitmesi, irade ve karar gücünün artmasına yol açar; canı, arzu ve isteklerin sultasından kurtararak bağımsız kılar. Nitekim değerli islam önderleri şöyle buyurmuşlardır: «İnsanların en üstünü, nefsinin isteklerine karşı mücadele eden ve en güçlüsü de bu isteklere karşı zafer kazanan kimsedir. (11)

O halde oruç tutanlar, halkın en iyileridirler. Çünkü onlar, nefislerinden gelen isteklerine karşı mücadele etmektedirler. Ve eğer gayret gösterir ve dikkat eder de tuttıkları bu oruçla nefislerine egemen olabilmeyi becerirlerse halkın en güçlüleride onlar olacaktır!

Gönül Berraklığı ve Temizlik

Oruç, insanın derinliklerinde bilgi ve anlayış meşalesini tutuşturur:

İçini yiyecekten temizle ki

Onda bilgi ışığını göresin. (12)

Oruç - özellikle Ramazanın bir aylık orucu şehvetlerin ve şeytani isteklerin egemenliklerini, takva ve ilahi emirlere itaat edişe bırakmasıdır. Böylece şehvet ve arzuların «can» da yarattığı karanlık, iç

aydınlığına ve gönül nuruna dönüşüverir.

Oruçtan kaynaklanan bu berraklık ve temizlik sonucu kişi, kendini bilerek ve bularak sadece ağzını ve midesini yiyecek ve içeceğe kapamakla kalmaz; aynı zamanda elini, ayağını, gözünü, kulağını, dilini... velhasıl vücudunun tüm organlarını ve benliğini, Allah'ın haram kıldığı herşeyden sakınır. Böylece günahı düşünmekten çekinen bir takva derecesine ulaşabilir. Bu, orucun yarattığı doruk noktasıdır.

Mü'minlerin emiri Ali aleyhisselam da bu yüce mertebeye ilgili olarak şöyle buyurmuşlardır: «Kalbin, günah düşüncelerinden oruçlu olması, midenin yiyecek ve içeceğe karşı oruçlu olmasından üstündür».(13)

Tabii bu, orucun dışyüzü olan yemek ve içmekten imsak etmeyi bırakalım anlamına gelmez. Tersine, bununla yetinmeyip aynı zamanda orucun manevi sonuçlarının da elde etmeye çalışmamız gerektiği anlamını taşır.

İlginçtir; bu görünürdeki imsak ve normal oruç bile, oruç tutan kişilerin ruhlarında bir devrim yaratmaktadır. Hepimizin yakinen bildiği gibi mübarek Ramazan ayında kötülük ve fesad oranı çok azalmaktadır. Tağut döneminde Ramazan gelip çattığında cinayet ve fesad eylemleri önemli ölçüde azalıyordu. Yine bu dönemde pek revaçta olan külhanbeyliği taslamalar, alabildiğine sarhoş olup nara atmalar, bıçak çekmeler ve sokak kavgaları bu mübarek ayda özel bir azalma göstermekteydi.

Bugün ise mukaddes islam inkılabının gerçekleş-

mesiyle başta gençlerimiz olmak üzere hem tüm milletimizde göz alıcı değişimler olmuş, hem de fesad ve kötülük merkezleri aradan kalkmıştır. Bundan sonra orucun o pek değerli manevi sonuçlarını elde etmeye çalışmamız gerekir.

Özetle şunu diyebiliriz ki oruçtan kaynaklanan berraklık, temizlik ve oruçlu kimsenin kötülük ve hatalardan kendini koruyarak perhiz etmesi onu, günah işlemekten doğan ilahi azabın ateşinden koruyan bir siper gibidir. Nitekim değerli peygamberimiz (SA) bu konuda şöyle buyurmuşlardır. «Ozuç, insanı cehennem ateşinden koruyan bir siperdir.» (14)

ORUÇ VE SABIR

Sabır islam ahlakında önemli yeri olan güzel huylardan biridir. Müslüman insan bireysel ya da toplumsal yaşamında bir takım sorunlarla karşılaşır, bazı amaçları vardır ve bu amaçlar için mücadele etmek zorundadır. Sabır ve tahammül olmaksızın bu sorunları yenmek ve amaca ulaşabilmek ise kolay değildir. Sabır ve tahammül insanın direncini artırarak iradesini güçlendirir, ona yapabilirlik gücü verir. Zorluklar karşısında direnmeyen bir toplum, kendi sorunlarını halledemez, düşmanlarıyla başedemez. Zalimlerin üstesinden gelmek, ancak direniş ve sabırla mümkündür, sömürücülerden kurtulmanın tek yolu da yine budur. Oruç - özellikle susuzluğun tahammül sınırlarını zorladığı sıcak ve uzun yaz günlerinde tutulan oruç - gözle görülür bir şekilde insana sabır ve direnç kazandırır, zorluk ve sıkıntılara karşı tahammülü kolaylaştırır. Kur'an-ı Kerim, bu önemli etkiyi

gözönünde bulundurarak orucu «sabır» olarak niteler: «Sabretmek - oruç - ve namaz kılmak hususunda Allah'tan yardım dileyin» (15)

Günah ve hatadan ârı İmamlarımız bu ayette sözügeçen «sabır» ı «oruç» olarak tefsir etmişlerdir. (16) Değerli peygamberimiz aleyhisselam da Ramazan ayını «sabır ayı» olarak adlandırmışlardır: «- Ramazan - sabır ayıdır ve sabrın ödülü de cennettir». (17)

İmam Sâdık (SA) de orucun bu özelliğine dikkat çekerek şöyle buyururlar: «Elem verici bir olayla karşılaşan birisi, bu durumda oruç tutsun, çünkü yüce Allah «Sabretmek - oruç - ve namaz kılmak konusunda Allaha tan yardım dileyin.» buyurmuştur. (18)

ORUÇ VE YETİNME

Doğu ve batı maddeci okullarının tam tersine islam okulu; dünya ve onun maddi nimetlerini manevi mükemmellik aracı ve ahretin ölümsüz mutluluğuna götüren bir vesile olarak kabul eder, bu nedenle islam kültürü zevk ve lezzet alış ve tüketim kültürü değildir, aksine, yetinme, fedakârlık ve üretim kültürüdür. Maddeci okullarda insan vücudu ve bu vücudun yemek, içmek, yatmak gibi istekleri üstün ve asil istekler olarak kabul edilmiştir. Oysa daha çok maddi yararlar elde edebilme hırsı ve buna benzer sonu gelmez istekler insana ancak ayak bağı olurlar. İslamda üstünlük ve insanı yüceltecek şey, ancak onun manevi boyutudur. Kanaat, fedakârlık ve azla yetinme insanlığın yüce mertebesine ulaştıran yollar olarak kabul edilmiştir.

Oruç, müslümanı maddecilik içinde boğulmaktan,

maddi lezzetler için hırsa kapılmaktan, tüketim ve cana düşkünlük yarışına girmekten korur ve başkalarını düşünmeyi, yaşamında diğer insanlara da yer vermeyi öğretir ona. Benliğinin cismanî isteklerine hakim olması, ihtiyacı kadar tüketimle yetinmesi, israf ve savurganlıktan kaçınması yolunda eğitir onu.

Oruç, az ile de yaşanılabileceğini; hırs ve tamahın ancak maddiyat içinde boğulmak ve maneviyattan sapmak demek olduğunu öğretir müslümana. Yaşamak için ille de bütün varlığıyla vücudunun zevklerini tatmine çalışmasının şart olmadığını pratik olarak gösterir.

Oruç müslümana yetinmeyi, yüksek görüşlü ve kendine hakim olmayı öğretir. Pekyüce ve değerli bir sıfat olan takva ve zühte erişme yolunda bu özelliğin rolü ve değeri inkâr edilemez. Azla kanaat edip yetinmesini bilen kişi, başkalarına muhtaç değildir artık, bu yüzden zillete düşmez, alçalmaz. Kendi kendine yeterli olmayı öğrenen bir toplumun kendine olan güven ve inancı artacaktır. Böylece yersiz masraf ve tüketimden sakınarak kendi ayakları üzerinde duracak ve yabancılara ihtiyacı olmayacaktır artık.

Amerika ve batının İran'a karşı ekonomik ambargo uygulama tehdidi karşısında ümmetin imamı ve islam inkılabının eşsiz önderinin nasıl cevap verdiğini hepimiz gördük: «Bizim milletimiz müslüman bir millettir; Kendisine karşı uygulanacak bir ekonomik ambargo ve mal kıtlığı karşısında oruç tutacaktır!»

Evet, oruç müslümana az bir tüketimle yaşamayı

öğretir, böyle bir yaşamla tanıdık kılar onu. Gerçekten de müslüman milletimiz yararlı oruç farızasının verdiği ilhamla tüketim seviyesini aşağı indirerek elinde kiyleyetebilir ve böylece sömürücü güçlere karşı ekonomik açıdan süregelen bağımliliklardan kurtulabilir. Sadrı islam müslümanları işte bu ruhla kendilerine ait herşeyden Allah yolunda vazgeçebiliyorlardı. Hatta savaş meydanlarında birkaç hurmaya kanaat eden bu değerli müslümanlar sahip oldukları insanlık ruhu ve değeriyle zaferler yaratmışlardır. Bugün de Allah'a şükür, başta islam inkılabının kırmızı gülleri ve bu değerli emanetin bekçileri olan savaştı muhafızlarımız olmak üzere gençlerimizin büyük çoğunluğu böylesine bir iman ve ruh yapısına sahiptirler. Birçok defalar islam muhafızı müslüman gençlerimiz, islam düşmanlarıyla giriştikleri savaşı oruçlu olarak sürdürmüş ve çoğu kez oruçlarını şehadet şerbetiyle iftar etmişlerdir. Allah'a kavuşma ateşi ve O'nu bulma hasretiyle yanıp tutuşan bu yiğitlerin yarattıkları sayısız kahramanlık destanları islam tarihinin iftihar dolu sayfalarında ebedi olarak yazılı kalacaktır. Onlar, ölümsüzdürler. Selamların en temizini onlara; Allah'ın ve meleklerin selamı onların üzerine olsun.

FAKİRLERLE DERT ORTAKLIĞI

Dinimizin değerli liderleri islamî dua ve rivayetlerde Ramazan ayıolarak adlandırmışlardır. (19)

Orucun apaçık sonuçlarından biri de fakir ve eli darda kalmış yoksulların derdini paylaşma duygusunu tahrik etmesidir insanda. Rahat bir yaşamları olan; fakirliğin sıkıntısını çekmemiş, açlık ve susuzluğu

tatmamış insanlar yoksulların halinden habersiz kalmış olabilirler. Oruç, bu gibi insanları gafletten kurtarır, yoksul insanları hatırlatır onlara. Böylece yoksulların elinden tutulmasına ve onların dertlerinin giderilmesine yardımcı olur.

Bir yandan mübarek Ramâzan ayında bağışlarda bulunma, yoksulları yedirip içirme ve bu tür yardımlaşmalar önemle hatırlatılmış, diğer yandan da oruçlu olmanın beraberinde getirdiği açlık ve susuzlukla, acıma ve merhametle yücelik kazanmaktadır. Yoksulları yedirip içirme ve bağış oranı artmakta ve toplum, hemcinslerine yardım etmeyi öğrenmektedir.

«Muvâsât» rızık ve geçimde kardeşlerin ortak edilmesi demektir. Bu nedenle Ramazan ayı, «muvâsât ayı da olarak adlandırılır. Bundan amaç, müslümanların birbirilerine ihsanda bulunmalarını sağlamak ve bu değerli özelliği kişiliklerine mal ederek toplumun kin ve garazdan kurtarmaktır. Böylece toplumun bütün bireyleri birarada kardeşçe yaşıyacak ve Allah'ın nimetlerinden hep birlikte yararlanacaklardır. Oruç tutan müslümanlar, orucun bu insanî noktalarına dikkat eder ve oruç farizasını gerektiği gibi yerine getirerek Ramazan ayını, bu aya layık bir şekilde bitirirlerse islamın bu yapıcı programlarından toplumun tüm bireyleri yararlanabilecektir.

İmam Hasan Askeri (SA)'den «Oruç niçin farz edilmiştir?» diye sorulduğunda şöyle buyurdular: "Zengin, açlığın ızdırabını tatsın ve fakirle ilgilensin diye» (20)

«Hişam», İmam Sâdık (SA)'ten orucun nedenini

sorunca, imam şu cevabı vermişlerdir: «Yüce Allah, fakirle zenginin birbirlerine eşit olması için orucu farz etmiştir. Çünkü zengin, açlığın ne demek olduğunu bilmemiştir ki fakire acısın!.. Daima istediğini elde edecek güç ve imkâna sahip olmuştur. Allah (C.C.) kulları arasında bir tekdüzelik yaratmak ve zenginin, açlığı tadmasını sağlamak istemiştir. Eğer böyle olmasaydı zengin; yoksul ve açlık içinde kıvranan insanlara acımaz, onlara merhamet etmezdi.» (21)

DÜZEN VE DİŞİPLİN

Vaktin değerini bilip zamanı gereğince değerlendirmek ve işlerde düzen ve disiplin oluşu, insanlık medeniyetinin bir göstergesi, başarı ve ilerlemenin önemli etkenlerinden biridir. Bazıları bunun batılıların yaşam özelliklerinin ve onların medeniyetinin bir parçası olduğunu sanabilirler. Oysa ve disiplin ve vaktin düzenli bir şekilde tanzim edilip ayarlanması, islamın asil tavsiyelerinden biridir. Mü'minlerin emiri, vasiyetnamesinin ilk satırlarında çocuklarına şöyle buyurmaktadırlar: «Size; tüm çocuklarıma, bana bağlı olanlara ve vasiyetminkendilerine ulaştığı herkese takvalı, disiplinli ve düzenli olmayı tavsiye ederim.

İslam farzları, genellikle islamın düzen ve disipline verdiği önemin şahididirler. Beş vakit kılınan günlük namazlar, kendilerine has vakitlerde kılınmalıdır; hatta özel vakitler bir dakika ileri yahut geri alınamaz. Hac merasimi, kendine mahsus zaman ve mekanda yerine getirilmelidir. Nitekim oruç ta mübarek Ramazan ayında hilalin görülmesiyle başlayıp Şevval ayında hilalin görülmesiyle sona erer.

Aynı şekilde oruç için saptanan gün boyuda tan yerinin ağarmasından akşam vaktinin başlamasına kadardır. Ramazan ayının kameri takvime ait aylardan olması nedeniyle yılın dört mevsimi zamanla Ramazan'a tekabül eder. Kimi zaman uzun yaz günlerine kimi zaman da kış günlerine rastlar ve hangi şartlarda olursa olsun tan yerinin ağarışı ve akşam vaktinin girişi tam dakik olarak belirlenmelidir. Oruç tutan kimse bu düzen ve disiplinden asla cayamaz. Bizzat bu şartlar, müslümanın dakik ve muntazam olması gerektiğini kendi yaşamını böylesine bir disiplin ve sistematize üzerine kurmasının şart olduğunu göstermektedir.

Buraya kadar saydıklarımız, ilahi oruç farızasının bazı sonuç ve etkilerinden birkaç örnekti sadece. Oysa oruç ayının birey ve toplumun islama uygun bir şekilde eğitilmesinde pek önemli etkileri olan başka yönleri ve bereketleri de vardır.

Mübarek Ramazan ayı Allah'ın ayıdır; Kur'an'la tanışma, ibadet, dua, eğitim, dikkat, günahlardan arınma ve kendi özünü ıslah etme ayıdır.

Bu ayda Kur'an okunması pek tavsiye edilmiştir. Müslümanlar Ramazan ayında, diğer aylara oranla daha çok Kur'an okumayı bir gelenek haline getirmişlerdir. Bizzat bu, islami toplumun, Kur'an'ın hüküm ve buyruklarıyla daha yakından tanışmasına bir vesile olmaktadır. Böylece müslümanlar Allah ve islam yolunda Yüce Allah'ın kelimelerinden eğitim ve öğretim görmektedirler.

Ramazan ayı, tüm kâinatın yaratıcısına hamd-ü

senâda bulunma, O'na ibadet ve kulluk etme ve o eşsiz mabudu her zamankinden daha çok övme ve anma ayıdır. İslam rivayetlerinde, bu ayda namazların daha bir alçak gönüllülükle edâ edilmesi ve müstehap namazların gece ve gündüz terkedilmemesi önemle tavsiye edilir. Böylece bir ay boyunca süren bu eğitim ve alıştırma sonucu mü'minler ibadetlerinde daha halis olur ve canlar Allah'a daha çok yaklaşrlar.

Ramazân, dua ayıdır; dinimizin değerli önderleri, Mü'minlerin bu ayda, özellikle mübarek kadir gecelerinde alabildiğine ibadet ve dua ile meşgul olmalarını ve Allah'a yakarmalarını tavsiye etmişlerdir. Oruç tutan mü'minler, dua ve yakarışın etkilerini gözönünde bulundurarak Yüce Allah ile aralarındaki manevi bağı geliştirebilir ve «O» nun varlık bahşeden yüce zatına her zamankinden daha çok yaklaşıarak feyz elde edebilirler.

Ramazân öğretim, tövbe ve Allah'a dönüş ayıdır; hayatlarında birtakım zararlı ve kötü işlere bulaşanlar oruç yoluyla kendilerini kurtarabilir, ruhlarını temizleyebilirler. Sabah vaktinin sessizliğinde Yüce Allah'a yönelerek gönülerini huzurla doldurabilir, yüce yaratıcıdan af dileyerek bu ortam ve ruh halini daima koruyabilir, ömür boyunca eğrilik ve sapıklıktan kurtularak doğru yolu bulabilirler.

Masum liderler (SA) bu ayda günahların affedileceğini söylemişlerdir. Ruhlarında sarsıntılar duyanlar için bu büyük bir müjdedir; bu ayın bereketlerinden onlar da yararlanabilir, Allah'a dönerek ruh ve gönüllerini O'na yöneltebilirler; bir daha günah

işlemeyeceklerine, kendilerini ıslah edeceklerine ve geçmişi telafi edeceklerine dair O'nunla antlaşma yapabilirler. Pişmanlık duyan bir günahkâr, bu mübarek ayda Allah için oruç tutar ve kendi geçmişinden utanç duyarak Allah Teala'dan kendisini affetmesini dilerse hiç şüphe yok ki Yüce Allah sınırsız sevgisiyle kendisini bağışlayacak ve ona her iki cihanda da mutluluk bahşedecektir.

Bu ayın yücelik ve bereketi, ruhlarda oluşturduğu devrim ve içte yarattığı derin değişim ve dönüşümlerdir. Kötü ve çirkin işlere bulaşan bir insanı temiz kılan, günahlarının doğurduğu ilahi azaptan onu kurtaran şey, işte bu pratik başarılarıdır; Oruçlu kimseyi karanlıklardan ışığa çıkarır; takva ve ahlakî erdemlerin ışığına, tövbe ve Allah'a doğru dönüşün aydınlığına... Ve Yüce Allah'ın sevgi ve rahmetinin nuruna...

KADİR GECELERİ

«Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır»(23)

Kur'an-ı Kerim yukarıda zikrettiğimiz ayetle Kadir gecesinin önem ve özelliğine açıklama getirmektedir. Kadir gecesi, meleklerin yeryüzüne indiği gecedir; nur, sadet ve Allah'a yakınlık gecesidir; selam ve rahmettir.

Kur'an'da açıklandığı gibi Kadir gecesi mübarek Ramazan ayındadır. Nitekim Allah (C.C.) Bakara suresinde şöyle buyurmaktadır: «Ramazan ayı bir aydır ki Kur'an bu ayda indirildi...» (24)

Ayrıca Duhan suresinin başlangıcında şöyle buyurulmaktadır: «Hâ mîm - andolsun herşeyi açıklayan Kur'an'a - şüphe yok ki biz onu - Kur'an'ı --,

kutlu bir gecede indirdik, şüphe yok ki biz, insanları korkuturuz - o gecede ayrılır, takdir edilir her hükmolunan iş şüphe yok ki biz göndermişizdir...»

Kadir suresinde de şöyle buyrulur: «Şüphe yok ki indirdik Kur'an'ı Kadir gecesi - Ve ne bildirildi sana, nedir Kadir gecesi? Bin aydan daha hayırlıdır Kadir gecesi - O gece melekler ve ruh (ki meleklerin ulusudur) (-bu yıl-) takdir edilen her iş için, rablerinin iziniyle inerler- esenliktir, o gece gün ışığıncaya dek sürer.» (25)

Kadir gecesinin, mübarek Ramazan ayında ve 19, 21, 23. geceler yahutta bu gecelerden biri olduğuna dair masum imamlarımızdan rivayetler vardır. Ancak bazı nedenlerden dolayı bu üç geceden hangisinin Kadir gecesi olduğu tam olarak açıklanmamıştır. Bu üç gecenin amelleri, duaları ve peygamber efendimizle (SA) masum imamlarımızın (SA) bu üç değerli geceye verdikleri önem; Kadir gecesinin bu üç gece ya da bunlardan birisi olduğunu gösteren ayrı bir kanıttır. Dinimizin değerli peygamberi (SA) meşhur hutbesinde Ramazan hakkında «...Bu ayda bir gece vardır ki bin geceden daha hayırlıdır». buyurmuşlardır.

Kadir geceleri, Ramazan'ın manevi açıdan doruğa ulaştığı gecelerdir. Bu gecelerde mü'minin hayatı baştanbaşa Allah'ın rengine bürünürmekte O'nun yüceliğiyle dolup taşmaktadır. Oruçlu kişinin dayanığıdır, ona dayanarak Allah dışında ve Allah'tan gayri herşeye sırt çevirir; gecenin sır dolu sessizliğinde tam bir kullukla rabbinin katında herşeyi, hatta kendisini bile unutturur gider, yeryüzüyle ilgili herşeyden koparak

göğe bağlanır, gökle birleşir. Bu anlamlı bütünleşme onu soyutlaştırır ve biricik tanrısına ibadete koyulur; nedenler, kanunlar ve evrenin sırlarını örten perdeler açılır ve mü'min herşeyi düzüp koşan Allah'ı görür sadece... Ve can gözüyle Allah'ın kelamına kulak verir: «Melekler, rablerinin izniyle inerler» Ve kalbiyle; tüm evrenin ilahi emrin değneğiyle harekete geçtiğini anlar. Ve bu O'nun emri ve O'nun iradesidir; herşeyi kendi egemenliğine almıştır.

Kadir, insanın Allah'la kararlaşma vaktidir; cismin rengini yitirip te ruhun hakim olduğu gecedir, maddenin alçalıp mananın yüceldiği, dinin maneviyatının tecelli ve yerin semavileştiği, mü'minin baştanbaşa tüm vücudunun ilahi fitratının derinlikleriyle yol arkadaşı olduğu, insanın meleklerle arkadaşlık ettiği gecedir; kendini unutma ve Allah'ın varlığına dalıp O'na boğulma, Hakk'ın rahmet ve sevgi yağmurunun, Allah'ın peşinde olan oruçlulara yağdığı gecedir, ilahi takdir gecesidir; evet, Kadir gecesini bin aydan hayırlıdır...

Kadir gecelerinde, önderlerimizin bize öğrettiği gibi kâinatın yaratıcısına hamd-ü senada bulunmalı O'nunla dertleşmeliyiz. Tüm gece boyunca uyanık kalınmalı, namaz ve ibadetle meşgul olunmalıdır. İstek ve ricaları yüce rabbin dergâhına sunmalı ve O'ndan sevgi, rahmet ve af dilenmelidir. O'nun varlığı yaratan zatıyla kendi fitri bütünleşmemizi yenilemeli ve bu bütünlüğü sağlamlaştırmalıyız. Gerçekten de gönül temizliğinde eşleri bulunmayan imamlarımızın da buyurdıkları gibi gerçek mahrum, bu gecelerin feyzin-

den mahrum kalan kişidir. Çünkü «insan yapıcı» olan oruç farızasının tüm yapıcılıklarıyla gözler önüne serildiği doruk noktayı Kadir gecesinde görmek ve bu anlamı, Kadir gecesinde mükemmelliğe erdirmek gerekir.

kalpleri uyank halkımız ve özellikle sevgili gençlerimizin, Ramazan ayının bereketlerinden yararlanarak Kadir gecelerinde kendilerini insani açıdan olgunlaştırmaları ve bu değerli gecelerde iman ve aşkla vardıkları ve varmaları gereken fazilet evreleri ve manevi yüceliğe dikkat etmeleri ve bu alanda ilerlemeye çalışmaları umulur. Böylece her Ramazandan sonra İslam ve onun pek değerli kükümlerini ve derin anlamlı eğitim sistemini daha iyi anlayarak kendi ruhumuzu bu semavi inancın hedeflerine daha çok yaklaştırabiliriz

Şimdi Ramazan ve Oruç hakkında değerli İslam peygamber (SA) ve pak imamlar.(A.S)'in görüş ve konuşmalarından birkaç örnek verelim.

1- Ramazan'a üç gün vardı. Peygamberimiz (SA) Bilal'e halkın toplanması için çağrıda bulunmasını emretti. Halk toplanınca, kürsüye çıktı ve yüce Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra şöyle buyurdu:

«Ey insanlar! Yüce Allah (C.C) bu seçkin aya ulaştırdı sizi ve şimdi bu ay gelip çatmak üzeredir. bu ay, tüm ayların baştaçı olup hepsinden efdaldir; bu ayda, bin aydan daha hayırlı ve üstün olan bir gece vardır. Cehennem kapıları bu ay kapanır ve cennet kapıları açılır bu ayda». (26)

2- İmam Bağer (SA), peygamber (SA) efendimizden şöyle nakleder:

«Ey insanlar topluluğu! Ramazan ayının hilali doğunca şeytanlar zincire vurulur; gök, cennet ve rahmet kapıları açılıp cehennem kapıları kapanır ve dualar kabul edilir; iftar zamanı geldiğinde oruçlular özgürlüğe kavuşmuş, kurtulmuşlardır, Yüce Allah onları ateşten kurtarmıştır çünkü. Her gece bir melek şöyle seslenir: «Af dileyen varmı? Allah'tan kendisini bağışlamasını ve tövbesini kabul etmesini isteyen varmı? Allah'ım, kim yoksulları yedirip içirir ve bağışta bulunursa onu mükafaatlandır ve kim cimrilik eder, pintilikte bulunursa onu yok et.»

«Şevval ayı gelip çatinca mü'minlere şöyle seslenir «Yarın ödülünüzü alın Çünkü yarın ödül günüdür.»

Bunları söyledikten sonra İmam Bağer (SA) şöyle buyurdular: «Canımı elinde tutana andolsun ki sözü edilen bu mükafaat, dirhem veya dinar cinsinden değildir.» (27)

3- İmam Sâdık (SA) peygamber (SA) efendimizden şöyle nakleder:

«Oruçlu kimse, müslümanlıktan çıkmadıkça, yatağında da olsa ibadet halindedir.» (28)

4- İmam Sâdık (SA) şöyle buyurmaktadır:

«Oruçlu kimsenin uykusu ibadet ve nefesi tesbih edıştır. Allah (C.C) Musa aleyhiselama şöyle buyurmuştur: Ey Musa! Oruçlu kimsen ağzının kokusu benim indimde misk kokusundan daha hoştur.

Oruçlu kişinin iki mutluluğu ve öğüncü vardır. Biri iftar zamanı diğeri de rabbiyle görüşme anıdır» (29)

5- İmam Sâdık (SA) şöyle buyururlar: İmam Zeyn-el Âbidin (SA) oruç tutar ve o gün bir koyun kestirerek büyük kazanlarda pişirttirirlerdi. İftar zamanı kazanların yanında durur ve pişirilen yiyeceğin kokusu kendine ulaştığında tencerelerin getirilmesini emreder ve tencerelere doldurulan yemekleri çeşitli evlere gönderdikten sonra kendileri ekmek ve hurmayla iftar ederlerdi. (30)

6- İmam Bağher (SA) Sedîr'e «Ey Sedîr!» bu gecelerin nasıl geceler olduğunu biliyormusun?»

Sedîr: «Atam sana feda olsun» dedi «Ramazan ayı geceleridir.»

İmam: «Her gece İsmail oğullarından (asil Arap) on köleyi azâd edebilmisin?» diye sorunca Sedîr:

«Atam, anam sana feda olsun, böyle büyük bir işi yapmaya gücüm yetmez.» cevabını verdi.

İmam bir köleye ininceye kadar sayıyı azalttı fakat Sedîr, her defasında özür dileyerek yapamayacağını söyledi. İmam «Her gece bir müslümana iftar veremez misin?» diye sorduğunda, «on kişi de olsa iftar verebilirim» dedi. Bunun üzerine İmam şöyle buyurdular: «Müslüman kardeşine iftar yemeği vermek, İsmail oğullarından köle azâd etmeye denktir.» (31)

ÖZETLE ORUÇ AHKÂMI

Kitabımızı bitirmeden önce orucun ahkâm ve kurallarından kısaca sözetmeyi yerinde bulduk. Bu hükümlerin teferruatı hakkında bilgi sahibi olmak isteyenler, taklit mercilerinin risalelerine başvurabilirler.

Dört çeşit oruç vardır:

- 1- Farz Oruç
- 2- Müstehap Oruç
- 3- Mekruh Oruç
- 4- Haram Oruç

FARZ ORUÇLAR

a) Ramazın ayı orucu

b) Kaza orucu

c) Ramazan ayının keffaresi olan oruç: Bir kimse Ramazan ayında bilerek orucunu yerse hem onun kazasını tutmalı hem de keffaresini yerine getirmelidir. Her günün keffaresi ya bir köleyi serbest bırakmak ya altmış yoksulu doyurmak ya da altmış gün oruç tutmaktır. Altmış günlük keffare orucunun otuz bir günü mutlaka peşpeşe, ara verilmeden tutulmalıdır.

ç) İ'tikaf orucu: İbadet amacıyla üç gün camiye kapanan ve oruç tutan kimseye mü'tekif denir. Bu durumda üçüncü gün oruç tutmak o şahsa Farz olur.

d) Hac kurbanın karşılığı olan oruç: Yani Hac merasimine katıldığı halde kurban edecek koyunu olmayan ve kurbanlık koyun bulamayan kimse, üç gün Hac'da ve yedi gün de Hac'dan döndükten sonra oruç tutmalıdır.

e) Nezir (adak), ahd, yemin, şart ve ücret orucu: yani birisi nezir veya ahd etmiş olabilir ya da bir gün oruç tutacağına dair yemin edebilir veya birisiyle arasındaki muamele gereği bir gün oruç tutacağını şart koşabilir ya da bir gün oruç tutmak için ücret alabilir. Bu durumlarda oruç tutacağına dair söz vermiş olduğu bu günlerin oruçlarını tutmak, kendisine farz olur.

MÜSTEHAAP ORUÇLAR

Oruç tutmanın farz, haram ya da mekruh olmadığı yılın diğer günlerinde otuç tutmak müstehaptır. Fakat müstehap oruç, daha önemli işlere engel olmamalıdır.

Bazı günlerde oruç tutmak daha çok müstehap olup özellikle tavsiye edilmiştir: Zilhicce ayının 18. günü (Kadir bayramı), Rebiy'ülevvel'in 17. günü (Peygamber efendimizin - SA - mübarek doğum günü) ve Recep ayının 27. günü (Peygamberimizin - SA - bi'sat günü)... vb.

MEKRUH ORUÇLAR

Bazı durumlarda oruç tutmak mekruhtur. Mesela müstehap oruç tutan birisi bir yere yemeğe davet edilirse ve ev sahibi onun o gün oruç tutmasını istemezse ya da davet eden kişinin izni olmadan oruç tutarsa tuttuğu oruç mekruhtur.

Aynı şekilde anne ve baba için hiç bir sorun yaratmıyorsa bile evladın, babasından izinsiz müstehap oruç tutması mekruhtur. kaldı ki evlâdın tuttuğu müstehap oruç anne baba için bir sorun yaratacaksa ya da onların eziyet görmelerine neden oluyorsa o oruç haramdır. Baba, hiç bir zarar ve eziyet görmediği halde evladının müstehap oruç tutmasını yasaklarsa evlat, ihtiyaten (tedbirli davranmış olmak için) müstehap oruçtan vazgeçmelidir. Ayrıca annenin iznini almak ve onun iznine göre davranmak, müstehap oruçtan daha üstündür.

HARAM ORUÇLAR

Fıtr (1 Şeval) ve kurban bayramı (10 Zilhicce)

günlerinde oruç tutmak haramdır. Ayrıca Hac merasimi sırasında «Mina» da bulunan birisinin Zilhicce ayının 11, 12 ve 13. günlerinde oruç tutması haramdır.

Ramazan ayının girdiği tam olarak saptanmadığı halde Şaban'ın otuzuncu gününde Ramazan niyetine oruç tutmak haramdır.

Haram bir iş için nezir (adak) orucu da haramdır. Örneğin birisi, falan haram işi yapabilmeye muvaffak olması halinde ya da filan farzı terk edebilmesi halinde şükür niyetine oruç tutmayı adak eder ve oruç tutarsa hem adağı hem de tuttuğu oruç haramdır.

Sükût orucu haramdır. Yani birisi konuşmamayı, tutacağı orucun bir şartı olarak belirler ve bu niyetle oruç tutarsa haram işlemiş olur.

Visal orucu haramdır. Yani birisi, iki günün orucunu birbirine bağlar ve iftar etmeksizin ikinci günün orucunu tutarsa ya da bir gün ve bir gece boyunca iftar etmeksizin oruç tutarsa haram işlemiş olur.

Oruç tutması halinde hastalanan ya da hastalığı şiddetlenen kimsenin oruç tutması haramdır. Ayrıca, falan yolculukta oruç tutacağına dair önceden adakta bulunma gibi bazı durumlar dışında yolculuk esnasında oruç tutmak haramdır.

Kocasının izni olmadan kadının müstehap oruç tutmaması daha iyidir. Özellikle kocanın haklarına zarar verecekse kadın - ihtiyaten - müstehap oruç tutmamalıdır.

ORUÇ FARZLARININ ŞARTLARI

(60) Mübarek Ramazan ayı orucu, bazı şartlar altında

bireylere farz olur. Oruç tutmanın kendisine farz olduğu kimse:

- 1- Büluğa ermiş olmalıdır. (32)
- 2- Akıl olmalıdır
- 3- Yolcu olmamalıdır
- 4- Kadın ise hayız veya nifas halinde olmamalıdır.
- 5- Oruç tutma sonucu hastalanmamalı ya da oruç tutması halinde hastalığı artmamalıdır.

Ayrıca ihtiyar kadın ve erkeklere, susama hastalığı olan ve bu nedenle orucun kendisine aşırı zorluklar yükleyeceği kimselere, hamile ve bebeğine süt veren annelere (eğer kendilerine yahut bebeklerine zarar verecekse) oruç tutmak farz değildir.

HİLÂLIN TESBİTİ

Ramazan ve Şevval aylarının hilâli, birkaç durumda tesbit edilebilir:

- 1- İnsanın bizzat hilâli görmesiyle
- 2- Pek yaygın haber ve tevatür yoluyla: Halk arasında hilâlin tesbit edildiği haberi pek inandırıcı bir şekilde yayılırsa ve insan, hilâlingörüldüğüne inanırsa.
- 3- İki adil şahit, hilâli gördüklerini söylerlerse
- 4- Bilindiği gibi şer-i hakim, ayın başladığına ya da sona erdiğine hükmederse (şer-i hakim hata ve yanlış hüküm vermediğine inanıldığı sürece bu geçerlidir)
- 5- Önceki aydan otuz gün geçerse (çünkü kameri aylar, otuz günden fazla değildir)

Eğer ayın ilk günü tesbit edilemez ve şüpheli olursa Ramazan kastıyla oruç tutmamalıdır. Ancak Şaban ayının bittiği niyetiyle o gün oruç tutlur ve sonradan Ramazan'ın ilk günü olduğu anlaşılırsa o

günün orucu Ramazan orucu sayılır ve sahihtir.

NİYET

Diğer ibadetlerde de gerekli olduğu gibi oruçta da «niyet» şarttır. O halde oruç amacı gütmeksizin tutulan bir oruç, oruç sayılmaz.

Oruç için «niyet» gerekir derken islam dininin bir emri olan orucu, salt «Allah rızası için» tutmak ve bu amaçla, Allah'ın emri gereğince orucu bozan şeylerden kaçınmak gerektiği kastedilmektedir.

ORUCU BOZAN ŞEYLER

- 1- Yemek
- 2- İçmek (33)
- 3- Cinsel ilişkide bulunmak
- 4- İstimna (yani kendisinden meni gelmesine neden olacak bir şey yapmak)
- 5- Sabaha kadar cünüp, hayız ya da nifas halinde kalmak (Yani eğer birisi Ramazan gecesi cünüp olursa ya da bir kadın hayız veya nifas halinden temizlenirse tan yeri ağarmadan gusül etmelidir. Eğer gusletme imkânı yoksa teyemmüm almalıdır, aksi takdirde bilerek gusül ya da teyemmüm etmezse orucu bătıldır. Cünüp olan birisi gusül almayı veya teyemmüm etmeyi unutursa orucu yine baatıldır.
- 6- Allah'a (C.C) Hz. Resulullah'a (SA) ve masum imamlara (SA) yalan isnat etmek. Aynı şekilde Hz. Fatimatüz - Zehra aleyhisselam ve geçmiş peygamberlere (SA) yalan isnat etmek te, ihtiyaten orucu baatıl eder.
- 7- Başın tamamen suya daldırılması.
- 8- Boğaza yoğun toz kaçırmak. Sigara ve benzeri

şeyleri içmek te aynı hükme girer.

9- Sıvı maddelerle tenkiye yapmak.

10- Zaruri olsa bile kasten kusmak.

11- Günlük namazlar için gusletmesi gereken istihaze halindeki kadın eğer bu gusülleri almazsa orucu bâtıldır.

Buraya kadar saydıklarımız, bilerek, kasten ve ihtiyarî olarak yapıldığı takdirde orucu bozar. Ancak unutulma ya da gayrî ihtiyari olma halinde orucu bozmaz. Unutulması halinde de orucu bozan tek şey, cünüp olarak sabahlamaktır.

ORUCUN KAZASI

Hastalık, yolculuk ya da başka nedenlerden dolayı Ramazan ayında orucunu tutmayan kimse, Ramazan ayından sonra elinden geldiğince tutamadığı günlerin orucunu kaza etmelidir. Belli yılın Ramazan oruçlarının kazasını, öbür Ramazan ayına kadar tutmak ve bu kazaları bir yıldan fazla ertelememek gerekir. Aksi takdirde her günün kazasından başka bir de o gün için bir mudd taam (bir çeyrek ve yaklaşık olarak 3/4kg.) fakire vermelidir.

Eğer bir kimse kasten ve hiçbir şeri özürlü olmadığı halde Ramazan orucunu tutmaz ya da oruçlu olduğu halde orucunu bozacak bir şey yaparsa o günün orucunun kazasını tutması gerektiği gibi ayrıca bir de keffare vermelidir.

Her günün keffaresi şu üç şeyden biridir:

- 1- Bir köle azad etmek
- 2- Altmış yoksula yiyecek vermek
- 3- Otuz bir günü aralıksız olmak üzere toplam

altmış gün oruç tutmak.

Eğer birisi, şarap içmek gibi haram bir şeyi yaparak orucunu bozarsa bu üç tür keffarenin her üçünü de yerine getirmelidir. Çağımızda köle olmadığından bu hüküm geçersiz sayılmakta ve diğer iki keffareyi yerine getirmek yeterli olmaktadır.

Bunlardan hiçbirini yapmaya gücü yetmeyen ve imkânı olmayan birisi, elinden geldiğince sadaka vermelidir. Eğer bunu da yapamıyorsa tövbe etmeli ve yapacak güce ulaştığında keffareyi yerine getirmelidir.

Bazı durumlarda keffareye gerek olmayıp sadece orucun kazasını tutmak yeterlidir, Bu ve orucun sair teferruatlarıyla ilgili hükümler için taklit mercii'nizin risalelerine başvurabilirsiniz.

Kitabımızın sonuna yaklaşırken erkek ve kadın tüm müslüman kardeşlerimize, Ramazan ayı orucunu gerektiği gibi tutmaya çalışmalarını ve bu yararlı farizeye çok önem vermelerini tavsiye ederiz. Gevşek, tenbel, iradesiz ve midesine düşkün olanlar şunu iyice bilmelidirler ki islamın bu emrine uymamak ya da onu hafife almak insana sadece kaza ve keffare yüklemekle kalmaz; bu, aynı zamanda büyük bir günahdır da... Altıncı Önder İmam Sâdık aleyhisselam'ın şu buyrukları pek önemlidir: «Her kim Ramazan ayında bir gün orucunu bozarsa iman ruhu ondan uzaklaşır, çıkıp gider.» (34)

Dipnotlar

1- Vafi - C: 2 Kitab-es siyam sy. 5 cümleinin arapça metninden kaynaklanan bir tahlil «onun ödülünü ben vereceğim» anlamının çıkarılabileceğini muhtemel kılmaktadır.

2- Şems Suresi - 1-9

3- Came-el Ehadis C: 9 sy. 100

4- Sefiyet - elbehar madde Tıb.

5- ve 6- Yeni metod: Oruç - Yazan Alexis Sofori

7- Daha geniş bilgi edinmek için bkz.: Bugünkü bilim açısından Orucun önemi - Yazan: Dr. Sebur Ordubadi

Hıdstalıkları Tedavide yeni Metod

-İlk üniversite ve Son peygamber (3. cilt)yazan Dr. Paknejad

8- İlk Ünevirsite ve son peygamber C: 3 sy.79

- 9- Vesail - elşie Kitab - el Soum C: 7 sy. 228
 10- Mustedrek-el Vesail C: 2 sy. 302 ve Gorur -el Hokm sy. 274
 11- Gorur -el Hokm sy. 90 ve 91
 12- Gülistan - Sa'di
 13 Gorur -el Hokm Necef baskısı Lokman matbaası sy. 203
 14- Vâfi - 7. cüz. sy. 5
 15- Bakara suresi - 45
 16- 17- Kâfi c: 4 sy. 63 ve 66
 18- Kâfi C: 4 sy. 63
 19- Kâfi - C: 4 sy. 66 ve Vesail V: 7 sy. 3
 20- Kâfi - C: 4 sy. 181 ve Vâfi C: 2 Oruç kitabı sy.

6

- 21- Vâfi C: 2 oruç kitabı sy. 8
 22- Nehc - ul Belage Subhi Saleh sy. 421 - 47. mektup
 23- Kadir suresi - 3. ayet
 24- Bakara suresi - 185
 25- Kadr suresi
 26- Kâfi - C: 4 sy. 67
 27- Kâfi - C: 4 sy. 64, 6, 67
 28- Kâfi - C: 4 sy. 64
 29- Kâfi - C: 4 sy. 64, 66 ve 67
 30- Vesayele Kitab-el sy. 100
 31- Vesayele-el Şie Kitab-el Süm sy. 99, 100
 32- Kız Cocuğu dokuz, erkek çocuğu onbeş yaşını doldurduktan sonra bülüğa ermiş sayılır. (Bazen erkek çocuklar onbeşinden önce bülüğa ererler. Bunun belirtileri ameli risalelerde açıklanmıştır)

33- Oruçlu kimseler için besleyici iğneler kullanmak, orucu açısından sakıncalıdır. Taklit merciilerinin çoğu bu konuda ihtiyat çoğunluğun görüşüne göre ilaç olarak kullanılan iğneler orucu bozmaz.

34- Sevaab -el e'mal ve ogab-el e'mal sy. 281

33- Oruç kimse için besleyici iğneler kullan-
mak için reçesinden sakıncalıdır. Taklit metcillerinin
çogu bu konuda ihlasat çoğunluğun görüşüne göre ilaç
olarak kullanılan iğneler için doğmaz.

34- Şevab- el- cimal ve ogab- el- cimal sv. 281